

СЕРГІЙ ЖАДАН

MARİO

ІСТОРІЯ З КНИГИ
МЕСОПОТАМІЯ

Сергій Жадан

Маріо. Історія з книги «Месопотамія»

Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»

2014

Жадан С. В.

Маріо. Історія з книги «Месопотамія» / С. В. Жадан — Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2014 — (Месопотамія)

ISBN 978-5-04-009977-1

Майстерню облаштували в підвалі ЖЕКу... У майстерні пахло фарбою, лаком і старим деревом, а ще чужими помешканнями, з яких притягувалися сюди для ремонту й реставрації крісла, стільці, шафи та книжкові полиці. Маріо працював тут від зими...

ISBN 978-5-04-009977-1

© Жадан С. В., 2014
© Книжный Клуб «Клуб Семейного
Досуга», 2014

Сергій Жадан

Маріо

Історія з книги «Месопотамія»

Майстерню облаштували в підвалі ЖЕКу. Жодної вивіски, але кому потрібно, той знав: звертаєш від метро, знаходиш потрібний будинок, пірнаєш у цегляну браму й бачиш у стіні чорні залізні двері. Далі або стукаєш, або телефонуєш. До майстерні занесли продавлену канапу, на якій спали робітники, коли не траплялося замовлень. Посеред кімнати темніли верстати, уздовж стін тулилися столи, захаращені банками, щітками, сухими ганчірками, пензлями й олівцями, а ще витертим наждаком і тупими складаними ножами з надламаними лезами. Під стелею розгойдувалася потужна лампа, на стінах висіли вижовклі заводські плакати й кілька почесних грамот, отриманих за успіхи в греко-римській боротьбі. У майстерні пахло фарбою, лаком і старим деревом, а ще чужими помешканнями, з яких притягувалися сюди для ремонту й реставрації крісла, стільці, шафи та книжкові полиці.

Зранку в майстерні відчинялися вікна, що виходили на подвір'я, заросле травою та диким часником. Приміщення наповнювалося повітрям і глухими звуками вулиці. На подвір'ї росли також покручені яблуні, під ними робітники спорудили дві лавки, на яких теж можна було спати. Ще далі, за деревами, стояли покинуті прибудови, втім, продертися туди за плющем і травою було не так просто. А вже за ними громадилася цегляна стіна, частина давніших будівель, свого часу зруйнованих і забутих. Стіна обривалася на широку вулицю, що тяглася вгору, повз політехнічний, у бік центру. Улітку квартал зовсім порожнів, і подвір'я стояли тихі, як церкви в понеділок. Роботи ставало менше, працівники слухали радіо на мобільних телефонах.

Маріо працював тут від зими. У березні приміщення було вогке, сніг лежав під вікнами до середини квітня, і вони з напарником закушували ним – темним і твердим – вино з паперових пакетів. Напарник, Яша, працював у майстерні від самого початку, шефа пам'ятав із вісімдесятих – разом працювали на велосипедному, разом пішли у вільне плавання, потім шеф сів, Яша його вірно чекав, як морячка на пірсі, років десять тому, на початку двотисячних, шеф відбив підвал і влаштував у ньому реставраційну майстерню. Сам знаходив замовників, сам щось перекупував, завозив уночі виловлені речі, приходив зранку з підозрілими клієнтами, легковажно піднімав ціну на старі комоди, з кимось здзвонювався, когось уникав, мало з ким товаришував, мало кому подобався, мало цим усім переймався. Усю роботу робив Яша, який мав золоті руки й залізну печінку. Роки, втім, не робили його молодшим, і Яша замовив собі помічника. Шеф чужих не брав, хоча й своїм не довіряв. І тоді його близький приятель, Коля, порадив їм свого племінника, Маріо. Сказав, що на роботу краще брати знайомих: вони принаймні не вступатимуть до профспілок. Шеф погодився, часто говорив потім, що зробив добре діло, але говорив так, ніби шкодував за вдіяним. «Марік, – звертався він до нового підмайстра, – потрібно завжди шанувати батьків. Навіть якщо їх у тебе немає». Маріо справді ріс без тата, котрий свого часу виїхав із заготівельною бригадою на Північ і не повернувся, тож виховувала його мама, як уміла і могла, себто ніяк. У найбільш відповідальні моменти допомагав дядя Коля: він відмазав племінника від війська, він допоміг йому влаштуватися на заочне відділення, він час від часу підкидав роботу. Але ставився до малого з підозрою, тримаючи на відстані. Маріо це розумів, тож у свої тридцять довіряв лише провидінню. Хоча довіри воно відверто не заслуговувало.

Робота не була цікавою, проте й особливих зусиль від підмайстра не вимагала: Маріо тягав меблі, лакував деталі, зачищав дерево. Коли шеф вибігав у справах, Яша йшов за вином, а Маріо валявся на канапі й гортав старі газети, дивуючись прочитаному. Магазин

із вином знаходився навпроти майстерні, вмурований у заводську прохідну. Яшу там знали й не любили. До учня свого Яша ставився з педагогічною ніжністю, навіть за вином бігав сам. Випивши, майстер багато розповідав про життя, Маріо слухав не уважно, а почутому не надто вірив, бо коли вірити Яші, виходило так, що у світі не лишилося жінок, з якими він не спав, і чоловіків, з якими він не пив. На роботу Маріо приходив у кедах, перемашених лаком, широких білих джинсах, так само залитих кольоровою хімією, і волонтерських швейцарських футболках, яких його мама тримала вдома цілий набір. Мав спокійний, дещо замкнутий характер і добру натуру, роботою не переймався, давно б звільнився, якби не Коля. Колю він боявся, Коля пригнічував його своєю нав'язливою байдужістю. З усім іншим у Маріо проблем не було: друзів не мав, з мамою жив разом, але розмовляв рідко, оскільки нічого нового мама йому не розповідала, а зі старого й давно відомого йому мало що подобалось. Любив спати вдень, під час сієсти йому зазвичай снілося щось екзотичне та загрозливе – змії з головами жінок, лисиці, що співали оперними голосами, будинки у вогні й ріки, над якими літали дракони. Прокинувшись по обіді, він вилізав через вікно на подвір'я й сидів на лаві. Його обступали пси, втім, без особливого завзяття – що можна взяти з такого дивного пасажира, який пахне лаком і деревом, що в нього може бути в кишнях, окрім цвяхів, мотузок, схожих на кулеметні набойки металевих прямовисів і гострих циркулів? Іноді Маріо лишався працювати вночі. Вмикав настільні лампи, і до кімнати відразу ж тяглися комахи та жуки, обпікаючись і падаючи на підлогу. Маріо блукав кімнатою, і жуки весело хрускотіли під його ногами, мов горіхи.

Тієї ночі він теж не спав, тримаючи в собі цей стан довгого безсоння, втому, що приходила на ранок, відчуття неприв'язаності до руху планет у небесах. До тридцяти років він навчився радіти часові, який минає, і не шкодувати, що він минає так швидко. Звички його давно виробились, неспокій розсмоктався, залежності набули чіткості. Улітку особливо гостро хотілося не засинати, зберігаючи в собі примарність і минучість усієї темряви світу. Десь о шостій ранку Маріо остаточно втратив орієнтацію в часі: сонце вже стояло над деревами, але й місяць так само висів угорі, відчуття було таке, що місто давно прокинулося й усі займаються важливими справами, від чого Маріо охопив незрозумілий неспокій, якесь передчуття, ніби планети вишикувались над ним, натякаючи на початок чогось важливого в його житті, чогось, що має початися саме цими дивними днями, наприкінці червня, коли сонця й місяці множаться й ховаються в повітрі, мов лисиці в теплій траві. Він зачинив вікна, вийшов на вулицю, дістав телефон, аби подивитись, котра година. Саме тоді йому зателефонував Коля.

Коля торгував овочами, мав два кіоски на Кінному, два в центрі. В одному з них працювала мама Маріо. На початку літа спробував відкрити ще один, п'ятий, і прогорів. Від нервів сіла підшлункова. До лікарів Коля вирішив не звертатись, традиційно лікуючись алкоголем. Учора зранку попхався на весілля до доньки однієї своєї однокласниці, що пару років тому померла, лишивши по собі добру пам'ять і дорослу спадкоємицю. Вітав молодих, говорив про сімейні обов'язки, чіплявся до жінок, сварився з чоловіками. Поночі його скрутило. Опинився в лікарні. Гнівався. Сварився з лікаркою. Щойно та пішла, набрав племінника.

– Марічек, – обережно й сухо добирав слова він, аби не видатися надто безпомічним, – говорити не можу, тут сплять. Зроби так: сходи до мене, ключі в тебе є, візьми зубну щітку, візьми бритву, візьми фен, візьми домашнє взуття, візьми рушники, білизну, журнали, грілку, карти (я зараз про гральні говорю, ти розумієш), миску, ложку, набір ножів, кілька свіжих сорочок, краватки, носові хустинки, чайник, термос, тостер...

– Ви що, переїжджаєте? – перебив його Маріо.

– Я в палаті, – жорстко відповів Коля.

Маріо злякався. А Коля продовжив:

– Мене прямо з весілля забрали. Уночі. Навіть переодягнутись не маю в що. Давай, Марічек, давай, – тиснув на племінника холодно, – рухайся, рухайся.

Нервовість його передалася Маріо. Коля вмів напружити, любив тримати все під контролем, плів систему родинних стосунків, наче липку павутину, і страшенно ображався, якщо комусь траплялося вирватись із його ніжних чіпких обіймів. Багато говорив про рідних, говорив загалом добре, але ставився до них при цьому, як до боржників.

Мешкав Коля у двоповерховому будинку неподалік, йому належав цілий перший поверх. Будинок стояв у глибині двору, з вулиці його навіть не було видно. Стіни пропускали вологу, балкони провисали, стеля могла давно обвалитись, проте трималась на якихось невидимих кріпленнях та опорах. Кімнатами Коля вміло розставляв відра та баняки, мовби хитромудрі пастки, до яких намагався піймати коштовні дощові краплі. За радянської влади в будинку жили чотири родини. Колина родина займала дві кімнати на першому поверсі, поруч із ними жили Павлови: Павлов-тато, інженер, Павлова-мама, теж інженер, і їхня донька – істеричка й інтриганка. Нагорі, прямо над ними, жив Шалва Шотович – грузинського роду, начальник цеху на Шевченка, самотній джигіт із купою зв'язків. В іншому кутку на тому ж поверсі жили старі більшовики, Коля їх розрізняти так і не навчився. Можливо, вони просто добре конспірувалися. На початку дев'яностих Павлови виявились євреями й виїхали. Квартиру за копійки продали Колі. Більшовиків ставало все менше. Врешті лишилась якась старенька. Почувалась не найкращим чином. Іноді, побачивши себе в дзеркалі, лякалась. Коля її підгодовував. Шалва теж виїхав. Але квартиру не продав. Час від часу, раз на два роки, прилітав звідкись із Гамбурга, де працював у порту. Провітрював кімнати, сидів вечорами з Колею, розповідав про новий побут, не скаржився, хоча Коля все одно його втішав. Квартиру Шалва продавати відмовлявся, незрозуміло чому, мовби тримав у запасі варіант відступу, ілюзію того, що все можна повернути, що все знову може бути добре. На той час Коля лишився сам: батьки померли, сестри – Зіна й Марина – вийшли заміж, народили, розлучились, але повертатись до родинного гнізда не поспішали. Марина виховувала Маріо й працювала на брата. Зіна жила коло моря, приїжджала рідко. Маріо бачив у цьому сімейне прокляття: мама його вийшла заміж, але невдало. І тьотя Зіна вийшла заміж, але теж невдало. Коля ховав у холодильнику великі суми грошей, тримав у коридорах привезені гуртовиками овочі, спав на двомісному дивані, розкинувшись і забувшись. З жінками йому не щастило, їм із ним – так само. Мав оливкового кольору шкіру, вузькі очі, недовірливий важкий погляд, невиразну усмішку, жовті зуби старого вуличного пса, слабкі легені й заплиле жиром серце. Сніданки Коля готував собі сам. Усе так чи інакше мало закінчитись підшлунковою.

Він знайшов ключі, відчинив двері, пройшов коридором, потрапив до обжитих Колею кімнат. У помешканні горою лежала зелень і стояв пил, дещо зарізко відгонило ліками, дещо приглушено – горілою їжею. У першій кімнаті над столом звисала нова модна люстра з кількома світильниками. Світив, утім, лише один. У кутку стояли дві пральні машини. Обидві не працювали. У наступній кімнаті стояли шафи з новим фірмовим одягом і старими дитячими книгами. На підлозі лежали килими, густо посипані чіпсами. Далі Маріо наткнувся на непід'єднаний дріт кабельного й невимкнений подовжувач із тостером на кінці. Коля любив хай-тек, але мав проблеми з проводкою. Кімнати огортав присмерк від зачинених жалюзі, і повітря тримало в собі стільки запахів та встояного тепла, що Маріо не витримав і відчинив вікно. Дістав пакет, почав збирати речі. Покопавшись, знайшов термос, рушники, білизну. Згадав про зубну щітку. Ванна знаходилася в іншому кінці будинку. Він минув кімнату з диваном та двома телевізорами (один показував, на іншому був звук), минув загашник, де Коля тримав швабри й мисливську рушницю, рушив прохідною кімнатою, що виводила безпосередньо на простору занедбану кухню, у кутку якої, відгороджена китайською кольоровою ширмою, стояла велика модна ванна, встановлена на чотири

цеглини. Колину кухню він любив, тут завжди можна було знайти щось цікаве – як не в холодильнику, що час від часу вимикався сам по собі, то в старому бабусиному столі, де Коля тримав солодощі та снодійне. А ще тут стояли валізи з журналами, паперові коробки з Колиними шкарпетками та пакети із супермаркетів. Вікно було завішане важким оксамитом, схожим на прапор, це робило довколишній безлад таємничим, тож Маріо й зайшов сюди в передчутті таємниць і загадок. А зайшовши, тут-таки їх і побачив: у ванні, повернувшись до Маріо спиною, стояла юна незнайомка й марно намагалася розібратися з гарячою водою. Ширму було ледь відсунуто, незнайомка, схоже, на гостей не очікувала. Маріо завмер, зробив півкроку назад, відступаючи за двері, і знову визирнув. Світло пробивалося крізь діри в оксамиті, вихоплюючи із сутінок кольори й відтінки. На холодильнику співало радіо, крутили щось надривне, два хрипкі жіночі голоси оповідали про тяжку долю дівчини з невеликого портового містечка, яка рано зазнала журби й розчарувань. Незнайомка у ванні навіть не почула, що хтось увійшов, стояла навшпиньках, тягнучись до нікельованої італійської насадки, що її Коля перемотав угорі синьою ізоляційною стрічкою, і погойдувалася, слухаючи сумних жінок, мовби в пісні йшлося саме про її життя. В містечку, де я жила, – заводила перша жінка, – не було жодних розваг, лише щоденне бухалово й вечірній трах у парку культури, білі дими заводів, чорні очі робітників і злодійські малини за нічним лиманом. Так-так, – підспівувала їй інша жінка, – жодних атракціонів, лише сухе південне вино й любов під випаленим накипом зелені. І чорні очі молотобойців, і свіжа малина недільних базарів. Маріо визирав, намагаючись краще розгледіти незнайомку. Була вона невисокою й тонкою, мала довге темне волосся, важке від води, спиналася на пальцях, напруживши м'язи, але все одно нічого не могла дістати, тож і похитувалася так гірко, роблячи й без того не надто веселу пісню зовсім безнадійною. Всі в містечку вважали мене курвою, – плакала перша жінка в радіо, – всі зневажали мене за фарбовані кучері, за золотий ланцюжок на беззахисній шиї. І кожен фраєр намагався зазирнути мені під сукню, торкнутись мого стегна в темряві кінозалу. Справді-справді, – підтягувала друга, – чорні нитки в її волоссі тонко світилися в темряві кінозалу, й засмучені чоловіки проводжали її пізньої пори, оливковими вечорами, мрійно задивляючись, як теплою бронзою відсвічує її шкіра. Але вони любили її, – додавала друга жінка, ніби щось важливе, – за її легковажність та безтурботність. Маріо слухав і дивився. Литки вона мала стрункі й невагомі, стегна – м'які, шкіру – темну, так, наче багато працювала на виноградниках, багато ходила під сонцем, не ховаючись від вітру й дощу. А перша жінка продовжувала: якимось, – говорила, – я зустріла його на святковій площі нашого містечка. Був він справжнім гангстером, чистив лохів по трамваях, ніколи не розлучався зі своєю фінкою, перестрілки, схованки, всі діла, і саме йому я віддала своє серце, така ось любов. Але він кинув мене, одного дня рушивши по етапу, лишаючи мене сам на сам із жорстокою реальністю. Любов-любов, – підхоплювала друга, – робила святковими її дні, коли зранку вона вибігала на площу, й чоловіки билися на ножах за право купити їй букет польових квітів. Але лише один із них відкрив її серце – радісне, як велосипедний замок, і забрав звідти таємну пружину, позбавивши її голосу, забравши її радість. І де він тепер, якими трамваями добирається нині додому, чому не прийде й не забере її? Вона перекинула волосся собі на груди, і Маріо розгледів кілька ледь помітних родимок на її спині, розгледів її ніжні хребці, що гостро виступали з-під шкіри, як озерне каміння, підіймаючись угору, тримаючи її нечутну вагу, розгледів її зовсім дитячі лопатки, не міг відвести від них очей, заморожено спостерігаючи, як вони рухаються, як вони завмирають, розгледів її ключиці, її шию. І відтоді, – нагадала про себе перша, сумніша жінка, – я приходжу щовечора до цього бару, що кришується мусарнею, й продаю свою любов вантажникам і листоношам – всім, хто погоджується заплатити за неї бодай щось. Адже нічого в цьому житті не дається просто так, і за все потрібно платити. І оплачуючи солодку любов, ми зазвичай отримуємо лише сліди на воді, лише блакитну фарбу, розмазану по обличчю. І оплакуючи любов, – тут-таки

підтримала її інша, – ми платимо вдячністю всім листоношам, які не приносять нам поганих новин. За все потрібно платити, щовечора й щоночі, й наші сльози – лише синя фарба повітря, блакитні сліди на воді, золото нашої радості, срібло нашого мовчання. Пісня враз обірвалась, холодильник колихнувся й завмер, незнайомка різко повернулась і подивилася йому в очі.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.